

REHBERLİK SERVİSİ

GÜVENLİ İNTERNET

AİLELERE ÖNERİLER

İnternet, "dünya üzerindeki bilgisayar ağı" olarak tanımlanmaktadır. İnternet bilgiye erişimi destekler ve bilgisayarınızın dünya üzerindeki birbiriyle bağlantılı milyonlarca bilgisayardan herhangi birisiyle veri, ileti ve dosya alışverişi yapmanıza, karşılıklı yazılı ve/veya görüntülü olarak konuşmanıza olanak sağlar. İnternete bağlandığınızda (yaygın kullanımıyla "online", Türkçe "çevrimiçi" olduğunuzda) bilgisayarınız, ister oturduğunuz semtte, ister dünyanın öbür ucunda bulunsun, internet üzerindeki diğer tüm bilgisayarlarla "konuşabilir".

Günümüzde çocuklar ve gençler nerede olurlarsa olsunlar, buldukları her olanakta (okulda, evde, internet kafede, oyun konsollarından, dizüstü bilgisayarlardan ve/veya cep telefonlarından) ve zamanda internete erişmektedirler. Çocuklarımızı gerçek hayatta nasıl koruyorsak, internette yani "sanal ortamda" da güvende olduklarından emin olmalıyız. Caddede karşıdan karşıya geçmeyi öğrenmek kadar interneti güvenli kullanabilmeyi öğrenmek de artık yaşamsal bir beceri. Eğer çocuklar ve gençler kendilerini bekleyen tehlikeleri ve riskleri anlarsa kendilerini koruyacak seçimleri yapabilirler ve kendilerine zarar vermek isteyen kişilerden korunurlar. İnternette en üst düzeyde yarar sağlayabilirler. İnternet konusunda daha fazla bilgi sahibi olan yetişkinler, riskleri ve tehlikeleri öğrenirlerse çocuklarına yardımcı olabilir, onları koruyabilirler.

Kızlarla erkeklerin internet kullanımları arasında da bazı farklar vardır. Genellikle kızlar mesajlaşmayı tercih etmekteyken, erkekler çoğunlukla internette gezinmekten hoşlanırlar. Bazı çocuklar, yalnızlık duygusundan kurtulmak için internette tanımadıkları kişilerle de tanışıp iletişime geçerler. Dolayısıyla, söz edilen internet kullanımları, çocuğun sosyalleşme süreci içinde, kendini tanıması, kendi doğru ve yanlışlarını, kurallarını, değerlerini ve normlarını sınaması

için başka sosyal etkileşimlere ek olarak kullandığı birer araçtır.

İnternetin Çocuğunuz Üzerindeki Muhtemel Olumsuz Etkilerini Şu Şekilde Azaltılabilir:

- Öncelikle, çocuğunuzla karşılıklı güvene dayalı ve iletişime açık bir ilişki kurmalısınız. Böylece, çocuğunuz internet ortamlarında rahatsız edici kişi veya durumlarla karşılaştığında sizden yardım alabileceği hakkında size güvenir.
- Çocuğunuz kadar interneti tanımalı ve kullanabiliyor olmalısınız. Böylece, çocuğunuzun internette neler yaptığı hakkında bilgi sahibi olarak, yersiz endişelerden kurtulur, aynı zamanda da onun neyle uğraştığını takip edebilirsiniz.
- Çocuğunuzla birlikte internette zaman geçirmeli ve ona interneti kullanma biçimleri konusunda model olmalısınız. Birlikte bilgi aramak, kişisel internet sayfası hazırlamak veya resim ve müzik dosyaları bulup indirmek, çocuğunuzla kaliteli zaman geçirmenizi de sağlar.
- Çocuğunuzun internette şiddete, pornografiye veya benzer olumsuz uyarılara maruz kalmaması için öncelikle, internet erişimi için gerekli filtreleme programlarının bilgisayarda olmasını sağlamalısınız.
- Evdeki kişisel bilgisayarınızı herkesin gözü önünde ortak bir yaşam alanında bulundurmalısınız. Böylece, bazı istenmedik durumların daha ortaya çıkmadan önüne geçebilirsiniz.
- İnternetin olumsuzlukları ve internette çocuğunuzun karşılaşabileceği istenmedik durumlarda neler yapabileceği hakkında onu bilgilendirmelisiniz.
- İnternet kullanımı çocuğunuzun ders çalışmasına, sosyal ilişkilerine, sizinle olan iletişimine engel olacak ölçüde artmadan ve internet etkinlikleri bir kaçınma aracı haline almadan, internet kullanımını makul ölçülerde sınırlamalısınız. Var olan alışkanlığı yasakla sonlandırmaya çalışmak, internet kullanımını hem daha çekici hale getireceği, hem de ergenlikte çocuğunuzun özel yaşamına müdahale olarak algılanacağı için işe yaramayabilir. Daha baştan belli zaman dilimlerinde ve belli bir süre için internet kullanımı alışkanlığını pekiştirmelisiniz.

2- 4 Yaş Arası Çocuklar İçin Tavsiyeler

- Gördüklerinden neyin gerçek, neyin gerçek olmadığını ayırt edemezler.
- Çevrimiçi yalnız kalmamalıdır. Henüz eleştirel düşünme becerilerine sahip değildirler, objektif değerlendirme yapamazlar.
- Gerçek ya da kurgusal resimlerinden korkabilirler.
- İnternet bağlantıları yoluyla uygun sitelerden uygun olmayan sitelere yönelmeleri riski vardır.

Ne Yapmalı?

- Bilgisayar kullanırken daima çocuğunuzun yanında oturun.
- Çocuğunuzun yaşına uygun bilgisayar oyunu ve eğitsel yazılımlar aracılığıyla temel bilgisayar becerilerini öğretin.
- Çocuklarınız için güvenli siteler listesi oluşturarak kişiselleştirilmiş çevrimiçi bir ortam sağlayın.
- İnternet güvenliği yazılımlarını ebeveyn kontrolünü tamamlayıcı unsurlar olarak değerlendirin, bu yazılımların sizin kontrolünüzün yerine geçebileceğini düşünmeyin!

5-7 Yaş Arası Çocuklar İçin Tavsiyeler

- Gördüklerinden neyin gerçek, neyin gerçek olmadığını ayırt edemezler.
- Çevrimiçi yalnız kalmamalıdır.
- Henüz eleştirel düşünme becerilerine sahip değildirler, objektif değerlendirme yapamazlar.
- Gerçek ya da kurgusal resimlerinden korkabilirler.
- İnternet bağlantıları yoluyla uygun sitelerden uygun olmayan sitelere geçmeleri riski vardır.
- Yaptıkları arama sonucunda uygun olmayan web sayfaları ile karşılaşabilirler.
- Anket, kayıt formu veya yarışma yolu ile kendilerinden kişisel bilgilerini vermelerini isteyen internet pazarlamacılarına veya kötü niyetli kişilere karşı savunmasızdır.

Ne Yapmalı?

- Bilgisayar kullanırken daima çocuğunuzun yanında oturun.
- Eğer ebeveynleri olarak siz çocuklarınıza internet ile ilgili bilgi verecek ve internet kullanımını öğretecekseniz;
- Çocuk dostu veya ebeveyn kontrollü arama motorlarını kullanın.
- İnternet güvenliği yazılımlarını ebeveyn kontrolünü tamamlayıcı unsurlar olarak değerlendirin, bu yazılımların sizin kontrolünüzün yerine geçebileceğini düşünmeyin!
- Çocuğunuz için en sevdiği sitelerden oluşan kişiselleştirilmiş çevrimiçi bir ortam sağlayın veya bir güvenli siteler listesi oluşturun.
- İnternet bağlantılı bilgisayarı çocuğunuzun bilgisayardaki aktivitelerini kolaylıkla gözlemleyebileceğiniz ortak bir alana yerleştirin.
- Çocuğunuza kişisel gizlilik ve mahremiyet ile ilgili bilgiler verin. Çevrimiçi olduklarında gerek kendi özel bilgilerini gerekse ailevi bilgilerini asla paylaşmamalarını tembihleyin.
- Eğer bir site çocuğunuzun gerçek ismini bilgi olarak isterse takma ad kullanmasını sağlayın.
- Bu yaşlardaki çocuğunuzun anlık ileti gönderme (karşılıklı mesajlaşma) programları, e-posta, sohbet odaları veya mesaj tahtalarını kullanmalarına izin vermeyin.
- Çevrimiçi ortamda kendisini rahatsız veya tehdit eden herhangi bir durum ile karşılaştıklarında bunu sizinle paylaşmaları konusunda teşvik edici olun. Böyle bir durum olduğunda soğukkanlılığınızı koruyun, aksi takdirde sizden bu tarz bir durumda tekrar yardım istemeyeceklerdir.
- Bilgisayarınızdaki Java uygulamalarını kapatarak ("disable" ederek) veya engelleyici yazılımlar kullanarak çocuklarınızı pop-up (bir anda açılıveren pencereler) pencerelerinden koruyun.

8- 10 Yaş Arası Çocuklar İçin Tavsiyeler

- Çevrimiçi yalnız kalmak için eleştirel düşünmeden yoksundurlar.
- Kendilerinden kişisel bilgilerini vermelerini / paylaşımlarını bir anket, kayıt formu veya yarışma yolu ile isteyen internet pazarlamacılarına karşı savunmasızdırlar.
- Gerçek şiddet, tehlike veya zararlı gösterimlerden korkabilirler.
- Gerçek yaşamda bilmedikleri / tanımadıkları kişilerle internette çevrimiçi olarak iletişim kurmaya başlayabilirler.
- Mükemmel veya beğenilen bir görünümdeki medya resmi veya kişiliklerinden etkilenebilirler.
- Yaptıkları arama sonucunda uygun olmayan web sayfaları ile karşı karşıya gelebilirler.
- Sohbet odalarını, mesaj tahtalarını, sosyal ağları veya anlık ileti gönderen programları kullanmaları durumunda, çevrimiçi ortamlarda zarar verebilecek kişilere, insanlara karşı savunmasızdırlar.

Ne Yapmalı?

- Çocuklarınız internette çevrimiçiyken yanlarına oturun veya çocuklarınızın sizin onaylayacağınız web sayfalarını ziyaret ettiğinden emin olun.
- İnternet bağlantılı bilgisayarı çocuklarınızın bilgisayardaki aktivitelerini kolaylıkla gözlemleyebileceğiniz açık bir alana yerleştirin.
- İnternet güvenliği yazılımlarını ebeveyn kontrolünü tamamlayıcı unsurlar olarak değerlendirin, bu yazılımların sizin kontrolünüzün yerine geçebileceğini düşünmeyin!
- Çocuk dostu arama motorları kullanın veya çocuğunuzla beraber arama motorlarını kullanın.
- Çocuklarınızın internet kullanımı sırasında, evde, arkadaşlarının evinde, okulda veya kütüphanede karşılaşılabilecekleri internet pornografisine karşı sağlıklı cinsellik konusunda konuşun.
- Çevrimiçi ortamlarda kendilerini rahatsız veya tehdit eden herhangi bir durum ile karşılaştıklarında bunu sizinle paylaşmaları konusunda teşvik edici olun. Böyle bir durum olduğunda soğukkanlılığınızı koruyun, aksi takdirde sizden bu tarz bir durumda tekrar yardım istemeyeceklerdir.
- Siz ve çocuğunuz aynı e-posta adresini kullanın. Kullandığınız internet servis sağlayıcı ile bir aile e-posta hesabı kurun, böylece çocuğunuzun kendi hesabını almasının önüne geçmiş olun.
- Çocuğunuzun ve arkadaşlarının çevrimiçi aktivitelerinden haberdar olun. Çocuğunuz ile onun çevrimiçi arkadaşları ve aktiviteleri hakkında konuşun.

- Çocuğunuza e-posta, mesaj tahtaları, kayıt formu, kişisel profil veya çevrimiçi yarışmalar yoluyla kişisel bilgilerini girmek istediğinde önce size söylemesini öğretin.
- Gerçek hayatta tanımadığı kişiler ile etkileşim kurmalarını öğretin, çevrimiçi zarar veren insanların kendi kimliklerini gizleyerek zarar verebileceğinden bahsedin.
- İletişim kanallarınızı açık tutun.
- Anlık ileti gönderen programları sohbet odalarını ve sosyal ağları kullanmalarına izin vermeyin.
- İnternet tarayıcınızın "geçmiş" (History) bölümünden çocuğunuzun hangi sitelere eriştiğini düzenli olarak kontrol edin.

11-13 Yaş Arası Çocuklar İçin Tavsiyeler

- Çevrimiçi bilgilerin doğruluğunun kararını verebilecek eleştirel düşünmeden yoksundurlar.
- Teknolojiyi kullanırken kontrolün kendilerinde olmasını isterler.
- Kendilerinden kişisel bilgilerini vermelerini / paylaşımlarını bir anket, kayıt formu veya yarışma yolu ile isteyen internet pazarlamacılarına karşı savunmasızdırlar.
- Cinsiyet gelişimlerinde hassas bir zamandadırlar, özellikle erkekler pornografik sitelere girmeye, kızlar ise kendilerine cazip gelen medya resimlerini ve davranışlarını taklit etmeye eğilimli olabilirler.
- Çevrimiçi ilişkiler kurmaya (özellikle kızlar) ilgilidirler.
- Cinsiyet temelli zarar verici insanlardan gelecek tehlikelere karşı en savunmasız oldukları yaş aralığındadırlar.
- Arkadaşları veya tanımadıkları kişiler tarafından hakaret, aşağılanma veya utandırmaya yönelik kötü davranışlara (siber zorbalık) maruz kalabilirler veya kendileri başkalarına böyle davranışlarda bulunabilirler.
- Birbirleri hakkında dedikodu yapma, asılsız söylentiler çıkarma internet veya gerçek yaşamda bu yaş grubu çocuklarında yaygındır.

Ne Yapmalı?

- İnternet bağlantılı bilgisayarları açık bir alana yerleştirin, bu alan çocuğunuzun yatak odası olmasın.
- Çocuklarınızın yaş seviyesine uygun ebeveyn kontrolü uygulayın, filtreleme ve izleme programlarını ebeveyn kontrolünü tamamlayıcı unsurlar olarak kullanın (ebeveyn kontrolünün yerine geçebileceğini düşünmeyin!).
- Ebeveyn kontrolünü bütün internet sağlayıcı cihazlarda da uygulayın, örneğin cep telefonları, oyun oynama aygıtları, i-podlar, pad'ler (el/cep bilgisayarları) gibi.
- Çocuğunuzun ve arkadaşlarının çevrimiçi aktivitelerinden haberdar olun. Çocuğunuz ile onun çevrimiçi arkadaşları ve aktiviteleri hakkında konuşun.
- Çocuğunuza çevrimiçi bir arkadaşını gerçek dünyada tanımadığı durumlarda, bu kişinin güvenli olup olamayacağı konusunu öğretin. Çocuğunuza sadece çevrimiçi tanıdığı birisi ile yüz yüze görüşme planları yapmamasını anlatın.
- Çocuğunuza e-posta, mesaj tahtaları, kayıt formu, kişisel profil veya çevrimiçi yarışmalar yoluyla kişisel bilgilerini sizin haberiniz ve izniniz olmadan asla girmemesini öğretin.
- Çevrimiçi ortamlarda kendilerini rahatsız veya tehdit eden herhangi bir durum ile karşılaştıklarında bunu sizinle paylaşmaları konusunda teşvik edici olun. Böyle bir durum olduğunda soğukkanlılığınızı koruyun, aksi takdirde sizden bu tarz bir durumda tekrar yardım istemeyeceklerdir.
- Çocuğunuzun kullandığı e-posta ve anlık ileti gönderen programların hesaplarına erişim ve şifre bilgilerine sahip olma konusunda ısrarcı olun, böylelikle çocuğunuzun yabancılarla konuşup konuşmadığından emin olabilirsiniz. Anlık ileti programlarında ise çocuğunuzun sizin onayladığınız bir arkadaş listesi oluşturmasını sağlayın.
- Çocuğunuzla etik davranışlar hakkında konuşun. İnternet yolu ile başkalarına karşı dedikodu, zarar verici davranışlar veya tehlike saçıcı davranışlarda bulunmaması gerektiğini öğretin.
- Sohbet odalarına izin vermeyin veya sadece izlenen sohbet odaları olan saygın çocuk sitelerindeki sohbet odalarına girmesine izin verin.
- Periyodik olarak çocuğunuzun çevrimiçi aktivitelerini kontrol edin. İnternet tarayıcınızın "geçmiş" (History) bölümünden çocuğunuzun hangi sitelere eriştiğini kontrol edin.
- Çevrimiçi zamanı sınırlandırın.

- Çocuklarınızın gibi sosyal ağlarda çevrimiçi profil veya sayfa oluşturmaya izin vermeyin.
- Çocuğunuz, sizlerin izni ve kontrolü altında olmadığı sürece kendisinin veya aile bireylerinin resimlerini internette yayınlamamalıdır. Kendini veya ailesini afişe etmenin tehlikelerini onunla paylaşın.
- Çocuklarınızın internet kullanımı sırasında, evde, arkadaşlarının evinde, okulda veya kütüphanede karşılaşılabilecekleri internet pornografisine karşı sağlıklı cinsellik konusunda konuşun.

14-18 Yaş Arası Çocuklar İçin Tavsiyeler

- Kendi ilgi ve aktivite alanlarına uygun olarak daha seçici ve eleştirel davranmaya başlarlar.
- İstenmeyen seksüel yorumları çevrimiçi almaya eğilimlidirler.
- Pornografik "spam"leri (istenmeyen e-postaları) yüksek oranda alırlar.
- Çevrimiçi ilişkiler kurmaya ilgilidirler.
- Çevrimiçi arkadaşlarına gerçek hayatta görüşme randevuları vermeye kendilerine gelen bu tür teklifleri kabul etmeye meyillidirler.
- Kendilerinden kişisel bilgilerini vermelerini / paylaşımlarını bir anket, kayıt formu veya yarışma yolu ile isteyen internet pazarlamacılarına karşı halen savunmasızdırlar.
- Pornografik içerikli sitelere bakmaya (özellikle erkekler) meyillidirler.
- Arkadaşları veya tanımadıkları kişiler tarafından hakaret, aşağılanma veya utandırmaya yönelik kötü davranışlara maruz kalabilirler (siber zorbalık) veya kendileri başkalarına böyle davranışlarda bulunabilirler.
- Çevrimiçi kredi kartı kullanmaya eğilimleri olabilir.
- Çevrimiçi kumar konusuna eğilimleri olabilir.

Ne Yapmalı?

- Çocuğunuz ile beraber internet kullanımı ile ilgili bir kurallar listesi oluşturun.
- Çocuğunuzun yaş seviyesine uygun ebeveyn kontrolü uygulayın, filtreleme ve izleme programlarını ebeveyn kontrolünü tamamlayıcı unsurlar olarak kullanın (ebeveyn kontrolünün yerine geçebileceğini düşünmeyin!).
- Ebeveyn kontrolünü bütün internet sağlayıcı cihazlarda da uygulayın, örneğin cep telefonları, oyun oynama aygıtları, i-podlar, pad'ler (el/cep bilgisayarları) gibi.
- Çocuğunuzun gece geç saatlerde çevrimiçi olmamasına özen gösterin. Kötü niyetli kişiler (mesai saatlerinin dışındaki) bu saatlerde genç insanlara daha kolay ulaşarak tuzaklarına düşürmeye çalışabilirler.
- Çocuğunuzun ve arkadaşlarının çevrimiçi aktivitelerinden haberdar olun. Çocuğunuz ile onun çevrimiçi arkadaşları ve aktiviteleri hakkında konuşun
- Hangi sohbet odalarını veya mesaj tahtalarını ziyaret ettiğini ve kimlerle konuştuğunu bilin. Onları denetlenen ve izlenen sohbet odalarını kullanmaları konusunda teşvik edin, cesaretlendirin.
- Çocuğunuz ile anlık ileti gönderen programlardaki arkadaş listesi hakkında konuşun, çocuğunuzun yabancılarla konuşup konuşmadığına emin olun.
- Çocuğunuzun çevrimiçi tanıştığı bir arkadaşıyla gerçek yaşamda görüşmek isteğini ilk önce sizinle paylaşması konusunda ısrarcı olun. Daha sonra çocuğunuzun görüşmek istediği kişi hakkında bilgi edinmeye çalışın. Güvenli bir kişi olduğuna emin olsanız bile ilk görüşmeye birlikte gitmeniz konusunda onu ikna etmeye çalışın, bunun onun güvenliği için olduğunu açıklayın.
- Çocuğunuza e-posta, mesaj tahtaları, kayıt formu, kişisel profil veya çevrimiçi yarışmalar yoluyla kişisel bilgilerini sizin haberiniz ve izniniz olmadan asla girmemesini öğretin.
- Çevrimiçi ortamlarda kendilerini rahatsız veya tehdit eden herhangi bir durum ile karşılaştıklarında bunu sizinle paylaşmaları konusunda teşvik edici olun. Böyle bir durum olduğunda soğukkanlılığınızı koruyun, aksi takdirde sizden bu tarz bir durumda tekrar yardım istemeyeceklerdir.
- İstenmeyen e-postalardan (Spam) korunmasında yardımcı olun. Çocuğunuzun reklam ve uygun olmayan içeriğe sahip e-posta almasına engel olmak için, e-posta adresini çevrimiçi ortamlarda vermemesini tembih edin, e-posta filtresi kullanmaya teşvik edin.
- Çocuğunuzun sıklıkla girdiği web sayfaları hakkında bilgi sahibi olun, bu sitelerin zararlı içerikler içermediğinden

emin olun.

- Çocuğunuzun çevrimiçi ortamda sorumlu olmasını öğretin. Dosya paylaşımı, metin / yazı alma resim veya sanat eserlerini kullanma konularında telif haklarına karşı gelmemesini öğretin.
- Kumar ve olası zararları konusunda çocuğunuzla konuşun, kumarın yasal olmayacağını belirtin.
- Periyodik olarak çocuğunuzun çevrimiçi aktivitelerini kontrol edin. İnternet tarayıcınızın "geçmiş" (History) bölümünden çocuğunuzun hangi sitelere eriştiğini kontrol edin.

OYUNLAR VE RİSKLERİ

Bağımlılık

Bilgisayarda veya İnternet ortamında oynanan oyunlar özellikle çocuklar üzerinde bağımlılık yapıyor. Akademik başarılar, aileler ve arkadaşlar ile olan ilişkiler zayıflayabiliyor ve çocuklar/gençler sanal dünyadaki oyun gruplarında çevrimiçi arkadaşlar ile (birbirlerini gerçekte tanınmasalar da) çok daha fazla zaman geçirmeye başlayabiliyorlar. Özellikle de gece geç saatlerde, ebeveynleri yattıktan sonra saatlerce ekran başında dünyanın dört bir yanındaki sanal arkadaşlar ile çevrimiçi oyun oynayabiliyorlar.

Bu gibi durumlarda bilgisayarın evin ortak bir kullanım alanına konması en başta alınacak önlemlerden birisi. Böylelikle, ebeveynler çocuklarının kendi yaşlarına uygun oyunları oynadıklarından da emin olabilirler. Erken yaşlardan itibaren çocuğunuzun dengeli bir şekilde hayatını planlamasına yardımcı olmanız gerekmektedir. Akademik başarı için çalışmaya ayrılan zaman, sağlıklı yetişmek ve sağlıklı olabilmek için spora ayrılan zaman (küçük yaşlardan itibaren çocuğunuzun sevdiği ve yeteneği olan bir spor dalına yönlendirmeniz uygun olacaktır) tüm aile ile birlikte geçirilen kaliteli zaman, gerçek yaşamdaki arkadaşlar ile paylaşılan (okul dışında) zaman ve bir sanat dalı (enstrüman çalma, tiyatro, resim, vb.) ile ilgilenecekleri zaman... Sınırları erken yaşta koymaya başladığınızda ileride önünüze çıkacak problemler ve bağımlılık sorunları (sadece bilgisayar oyunları değil, diğer zararlı maddeler ile de ilgili) önlenmiş olacaktır.

Suistimal

Çevrimiçi oyun oynayan çocuklar bazen diğer oyunculara karşı kötü sözler ve davranışlarda bulunabilirler. Oyun içinde sohbet olanağı olduğu zaman kötü ve küfürlü sözler kullanabilirler. Her zaman kazanmak veya bir ileri düzeye geçebilmek için oyun hilelerini paylaşmazlar. Bu tür davranışlarda bulunan, sizin çocuğunuz da olabilir, bir başka çocuk da. Çocuklarınıza, sanal bir ortamda da kendilerine nasıl davranılmasını istiyorlarsa başkalarına da o şekilde davranmaları gerektiğini hatırlatın.

Riskli Davranışlar

Bazı çocuklar/gençler oyunlarda ilerleyebilmek (daha fazla puan, daha ileri bir düzeye geçebilmek vb. gibi) için riskli davranışlarda bulunabilirler. Çocuklara karşı cinsel ilgi duyan kötü niyetli kişiler, bu niyetlerini gerçekleştirmek için oyunları bir araç olarak kullanabilirler. Çeşitli ödüller karşılığında cinsel içerikli sohbet veya bilgisayar kamerası (webcam) karşısında uygunsuz davranışlarda bulunmalarını isteyebilirler. Bilgisayar kamerası aracılığı ile elde ettikleri görüntüleri kaydederek kendileri kullanabilecekleri gibi, başkalarında da dağıtabilirler. Çocuklarınıza her zaman çevrimiçi davranışlarının gerçek hayatta olumsuz sonuçlarının olabileceğini hatırlatın. Onlara bu şekilde yaklaşan kişiler olduğunda hemen büyüklerini haberdar etmeleri gerektiğini öğretin.

Riskleri nasıl azaltabilirsiniz?

- Bilgisayarı evinizdeki ortak bir alanda bulundurun. Böylelikle hem hangi oyunları oynadıkları hakkında fikir sahibi olursunuz hem de siz yattıktan sonra kendi odalarındaki gibi özel bir ortama sahip olmamış olurlar. Ayrıca, siz yattıktan sonra bilgisayar başında kalmaları zorlaşır.
- Çocuklarınıza oyun oynarken nasıl davranmaları gerektiğini öğretin. Başkalarına saygılı davranmaları gerektiğini, tanımadıkları kişilerin uygunsuz isteklerini ödüller/oyun hileleri elde etmek için kabul etmemeleri gerektiğini hatırlatın.

- Onları rahatsız eden her türlü davranış karşısında size derhal durumu bildirmeleri gerektiğini anlatın. Çocuğunuzun bunu yapabilmesi için onunla her zaman açık, samimi ve dürüst bir iletişim kurun. Ayrıca bu tür durumları her zaman www.ihbarweb.org.tr 'ye iletebileceklerini hatırlatın.
- Son olarak da, bu oyunların bir "OYUN" olduğunu ve gerçek hayatın dışarıda onları tüm güzel renkleri ile beklediğini unutmamalarını sağlayın.

Çocuklar/Gençler, Sosyal Ağlar, Riskler

Bu tür ağlarda çocukları ve gençleri bekleyen en büyük tehlike, kimliklerini açığa çıkaracak kişisel bilgileri vermeleri ve fotoğraflarını ekleyerek tamamen tanınır, ulaşılabilir bir hale gelmeleridir. Çocuklar ve gençler için yaşlarının bu tür bilgilere erişmesi kötü ve çirkin mesajlar iletmelerine/almalarına veya fotoğraflarının istenmeyen şekilde İnternet'te dolaşmasına/yayınlanmasına neden olabilir.

Ancak, daha büyük tehlike, yetişkin kişilerin çocukların veya gençlerin kişisel bilgilerine ve fotoğraflarına erişmesi ve çocuk veya gençmiş gibi onlarla iletişim kurması, mesajlaşmasıdır. Pedofil hastaları çocukları cinsel istekleri için kullanmak isterler, İnternet ve sosyal ağlar bu kişiler için çocuklara ulaşmanın bir yoludur. Bu hastalar çocuklarla mesajlaşabilir ve daha sonra da onlarla buluşmak isteyebilirler.Çocuklar/gençler anında karşılıklı mesajlaşma sırasında birbirlerinin arkadaşları ile de mesajlaşırlar. Bu yüzden arkadaşlarının arkadaşının da güvenecekleri kişiler olduğunu düşünürler. Kötü niyetli kişilere farkında olmadan güvenebileceklerini düşünürler. Anında karşılıklı mesajlaşma çok özel bir iletişim şeklidir. Bu yüzden de daha tehlikelidir.

Ne Yapmalı?

- Çocuklarınız sizlerden onay aldıktan sonra resimlerini sosyal ağlardaki kullanıcı alanlarına eklesinler. Ekledikleri resimler konusunda onları uyarın. Bariz bir şekilde okulunun belirlenebileceği (örneğin okul forması ile veya okulun binası önünde) resimleri koymamalıdır. Kötü niyetli kişilerin onlara erişmesine olanak sağlayacak her şeyden kaçınmaları gerektiğini öğretin.
- Hiçbir zaman kendi kullanıcı alanlarında telefon numarası, e-posta adresi, ev adresi gibi özel ve kişisel bilgileri vermemeleri gerektiği konusunda çocuklarınızı uyarın.
- Çocuklarınızla birlikte kullanıcı alanlarındaki ayarları düzenleyin. Yabancıların onlara mesaj iletmelerini engelleyin. Resimlerinin başkalarına iletilebilmesi ayarlarını da kapatın.
- Arkadaşlarının onlar hakkında her şeyi İnternet'ten okumalarına gerek olmadığını, örneğin bir doğum günü davetini (kullanıcı alanlarında ev adresini vererek değil, telefonla yapmaları gerektiğini hatırlatın.
- Siz de ebeveynler olarak sosyal ağlarla ilgili bilginizi geliştirin, bir sosyal ağa üye olun, çocuğunuzla karşılıklı deneyimlerinizi paylaşın.

Sohbet Odaları

Sohbet odaları, çok sayıda kişinin çevrimiçi olarak gerçek zamanda bulunduğu bazen forum da denen ortamlardır. Bu ortamlarda istenmeyen davranışlarda bulunanlar, bazı sitelerde gönüllü kişiler tarafından gözlemlenir ve uygunsuz yazı ve davranışlarda bulunanların o ortama tekrar girişleri engellenir. Eğer böyle bir denetimin olmadığı ortamlarda çocuklar bulunuyor ise bu onlar açısından tehlikeler doğurabilir.

Sanal ortamda sohbet/mesajlaşma neden tercih ediliyor?

Kuşkusuz her çocuğun, gencin, bireyin sohbet etme, bilgisayar oyunu oynama ve İnternet'te gezinme nedeni birbirinden farklıdır. Anne babalar bu durumu değerlendirirken çocuğun farklılığını ve birey olma özelliğini göz önünde bulundurmamalıdır.

- İnternet, sohbet, bilgisayar oyunları hatta cep telefonları gibi teknoloji harikası araçlar kullanıcılar için çok çekici olmaktadır.
- İnternet özellikle arkadaşları ile sürekli iletişim içinde olmaya bayılan çocuklar ve gençler için telefondan daha ucuz

ve uzun iletişim olanağı sunmaktadır. Günümüzde apartmanlara hapsolmuş şekilde ve sokağa çıkmasına (güvenlik, uygun oyun, spor ve park alanlarının bulunmayışı gibi nedenlerle) izin verilmeyen çocuklar ve gençler aynı anda birçok arkadaşları ile birlikte sanal bir ortamda da olsa birlikte olabilmekte veya oyun oynayabilmektedirler.

• Sohbet, aynı zamanda, günlük yaşamda kolay iletişim kuramayan çocuk ya da gençlere iletişim ve birçok kişiyle tanışma olanağı sunmaktadır. Sanal ortamda bireyler kendilerini daha kolay ifade edebildikleri gibi, günlük yaşamda kendilerini ifade etmekte güçlük çekenler, utangaç ya da kendine yeterince güveni olmayan kişiler bile sanal ortamda kendileri ya da hayallerindeki kişi gibi olabilmektedirler.

• Etkileşimli (interaktif) iletişim araçları aracılığıyla sunulan olanaklar bireylere bir gruba ait olduklarını hissettirmektedir. Bu durum günlük yaşamda iletişim kurmada ve sosyal ortamlara katılmada güçlük yaşayan bireylere kolaylıklar sağlamaktadır. Bireyler bu gruplar içinde onaylandıklarını, kabul edildiklerini hissetmektedirler. İnternette yüzünü görmedikleri insanlarla dertleşmek daha kolay olduğu için bireyler daha derin ilişkiler kurabilmektedirler.

Aşırı İnternet kullanımı hakkında genel olarak iki görüş

1. Teknoloji Bağımlılığı: Bilgisayar, bilgisayar oyunları, telefon gibi teknolojik gelişmelerin sunduğu hizmetler zengin görsel ve işitsel içerik sunuyor, her şeye hızla ulaşılabilir. Bu gibi hizmetler yoluyla zengin bir öğrenme ortamı sunuluyor. Öte yandan sunulan içeriğin hızlı, ani, beklenmedik formatlarda, düzensiz bir akış içinde olması çocuğun ya da bireyin dikkatini uzun süre bilgisayarda tutmasına yarıyor.

2. Bağımlılığa Yatkın Kişilik Yapısı: Psikolojik sorunların görünen yüzü olarak da değerlendirilebilecek İnternet ve sohbet bağımlılığı aslında bize bağımlı kişilik hakkında ipuçları sunabiliyor. O nedenle sohbet başından ayrılmayan çocuğun kişilik özelliklerinin değerlendirilmesi önemli. İnternet'te çok fazla vakit geçiren bireylerin çok daha hassas, yalnız, çabuk sıkılan, içe-dönük, kendine güveni az olan, bağımlılık geçmişi ya da yatkınlığı olan bireyler olduğu üzerinde duruluyor.

Neler Yapılabilir:

1. Sanal yerine doğal ortam: Çocuklarınızı arkadaşları ile doğal yollardan görüşmeleri için yönlendirebilir, onlara yeni olanaklar yaratabilirsiniz. Yaz kampları, hafta sonu doğa yürüyüşleri, evde ve bahçede yapılabilecek etkinlikler, hobiler, spor karşılaşmalarının izlenmesi gibi aktif ve doğal etkinliklere katılmasına yardımcı olabilirsiniz.

2. Spora yönlendirme: Spor çocuklar ve gençlerin fiziksel, zihinsel, ruhsal ve sosyal gelişimleri için son derece gerekli bir aktivitedir. Çocuğunuza uygun bir spor çalışması seçebilir ve haftanın 2-3 gününü spor yaparak geçirmesini sağlayabilirsiniz.

3. Arkadaşlık ilişkileri desteklenmeli: Çocuğunuzun arkadaşlık ilişkilerini desteklemeniz, onu var olan arkadaşlık ilişkilerini sürdürmek ve yeni arkadaşlık ilişkileri kurması için yüreklendirecek, böylece çocuğunuz bilgisayarda çok uzun ve gereksiz zaman geçirmek yerine arkadaşları ile olmayı seçecektir.

4. Sosyal Beceri Eğitimi: Çocuklar ve gençler kendi akran grupları içinde iletişim kurmaya özendirilebilir. Eğer çocuk ya da genç iletişim kurmada, iletişimi başlatmada ve sürdürmede güçlük çekiyorsa, sosyal beceri eğitimlerinden faydalanılabilir.

5. Profesyonel Yardım: Bunları yaptığınız halde çocuğunuzun giderek bilgisayar oyunlarına, bilgisayarda sohbet etmeye bağımlı bir hale geldiğini gözlüyorsanız ve bu durum çocuğunuzun okul başarısını, sosyal yaşamını olumsuz etkiliyorsa, bir psikolojik danışmandan yardım alabilirsiniz.

6. Ailemizin Güvenli İnternet Sözleşmesi: İnternet kullanım sözleşmesi, bilgisayar ve İnternet'in çocuklarınız tarafından etkili bir biçimde kullanılmasına yardımcı olacaktır.

7. Aileler İçin İnternet Kullanım Önerileri: Bilgisayar ve İnternette geçirilen zamanın sınırlandırılması, bilgisayar herkesin bulunduğu odaya konması gibi basit önlemler çocuğunuza etkili bilgisayar kullanma alışkanlığı kazandırmaya yardımcı olabilir.

Sohbet ve mesajlaşmanın tehlikeleri nelerdir?

- Kendilerinin veya aile bireylerinin kişisel bilgilerini yabancılara vermeleri,
- Gerçek hayatta yapmayı hayal etmeyecekleri şeyleri yapmaları, söylemeyecekleri sözleri söylemeleri, yazmaları,
- Kendi veya arkadaşlarının resimlerini/videolarını (bazen uygunsuz olanları) yayınlamaları,
- Kendi yaşıtı sandıkları ancak gerçekte yetişkin bir kişi ile sohbet etmeleri, veya mesajlaşmaları,
- Pedofili hastalarının İnternet'i çocuklar ile buluşmak için bir araç olarak kullanmaları.

Riskleri nasıl azaltabilirsiniz?

- Kişisel bilgileri İnternet ortamında vermenin ne gibi tehlikeler yaratabileceğini anlatarak
- Kullandıkları sohbet/mesajlaşma programlarını öğrenerek, arkadaş listelerinde gerçek hayatta tanımadıkları kişiler olup olmadığını kontrol ederek,
- Kendilerini rahatsız eden veya arkadaş listelerine almak istemedikleri ya da artık sohbet etmek istemedikleri kişileri nasıl engelleyeceklerini bilip bilmediklerini sorarak,
- Hiçbir zaman sizin bilginiz olmadan İnternet'te tanıştıkları bir kişi ile buluşmamaları gerektiğini hatırlatın,
- Çocuğunuzun yaşına uygun filtreleme programlarını kullanın.

Kimlik Hırsızlığı

Bir başkasının üçüncü şahısları ve bilgi işlem sistemlerini kendisinin söz konusu kişi olduğuna ikna ederek yanıltmasına, o şahsın çıkarlarına zarar verip kendisine çıkar sağlamasına, ya da bu dolandırıcılığa olanak verecek bilgilere ulaşmasına "kimlik hırsızlığı" veya "kimlik avı" denir.

Dikkat! Kimlik Avcılarının Başlıca Yöntemleri

- Kimlik kartı, kredi kartı veya banka kartı çalmak,
- Posta kutusundan ya da çöp kutusundan belge çalmak,
- Cep telefonundan ya da bilgisayardan dosya kopyalamak,
- Acil bir telefonmuş gibi arayarak, "annen kaza geçirdi", "arabanız çalınmış", "polis sizi arıyor", vb. şeyler söyleyerek karşıdaki kişinin paniğe kapılmasını sağlayıp kişisel bilgilerini istemek,
- Tam temizlenmemiş eski bilgisayar, eski disk, eski USB bellek ele geçirmek,
- Güvenilir bir web sayfasının (örneğin çalıştığınız bankanın) benzerini kurbana sunup kimlik bilgilerini o yolla vermesini sağlamak,
- Bilgi işlem sistemlerinde korsanlık (hacker) yapmak,
- Kimlik hırsızlığı amaçlı virüs yazıp bulaştırmak,
- İnternette kişisel bilgiler aramak ve toplamak,
- Kimlik belge ve bilgilerini başkalarına çaldırtmak,
- Kişisel şifre ve parolaları gizlice izlemek,
- Yüz yüze veya telefonda kişileri kandırıp bilgi almak,
- Namına adres değişikliği kaydettirip belgelerin korunmasız bir yere gönderilmesini sağlamak,
- Kişinin bilinen bilgilerinden bilinmeyen bilgilerini tahmin etmek,
- Gasp ya da zor kullanarak kimlik bilgilerine ulaşmak.

Kimlik Avından Korunma Yöntemleri

Bilinç:

- Hassas kişisel bilgilerin neler olduğunu bilmek
- Hassas kişisel bilgilerin nerelerde bulunduğunu bilmek
- Hassas kişisel bilgilere kimlerin normalde ulaşabildiğini bilmek

Tedbir:

- Bilgileri kilit altında tutmak
- Şifrelemek
- Bellek malzemesini elden çıkarmadan önce tam silmek

- Yayınlamamak
- Yazarken elini gizlemek
- Gerekmiyorsa yazmamak, silmek, bulundurmamak, taşımamak
- TC kimlik numaranızı, adresinizi, anne kızlık soyadınızı, vb. bilgilerinizi almaya çalışacak kimlik hırsızlarına karşı başta çocuklarınız olmak üzere tüm aile bireylerini bilinçlendirmek

Tavır:

Bilgi taleplerine karşı temkinli olmak

Kişisel bilgileri sadece güvenilir ve ilişkimiz dolayısıyla ihtiyacı olan kişilere vermek

Sadece ihtiyaç olduğu kadar bilgi vermek

Kişisel bilgilerin açık edilme riskini fark ettiğimizde önüne geçmek

Açık edilmiş gizli bilgileri/kaybolan belgeleri bir an önce gerekli mercilere haber vermek ve değiştir(t)mek

Emniyet'e giderek durumu belgeler ile birlikte anlatmak, dava açılmasını sağlamak.

İNTERNET'TE ZORBALIK (BULLYİNG) NEDİR?

Zorbalık; bir kişinin başka bir kişi üzerinde davranışları ve sözleri ile baskı kurmasıdır. Birisine kötü isimler takmak, çirkin sözler yazmak, aktivitelere almamak, konuşmamak ve korkutmak zorbalık örnekleridir.

Bunlar sizin veya çocuğunuzun başına gelmiş olabilir, belki de siz veya çocuğunuz başkalarına karşı bu tip davranışlarda bulunmuşsunuzdur.

Neden bazı çocuklar/insanlar zorbalık yapar? Popüler olmaya çalışmak(!), sert görünmek istemek, kontrol bende diyebilme, dikkat çekebilme, kıskançlık duymak veya kendilerine zorbalık yapıldığı için... Bazı zorbalılar davranışlarının ne kadar yanlış olduğunu ve karşılarındaki kişinin neler hissettiğini anlamazlar bile.

Neden bazı çocuklara/gençlere zorbaca davranılır? Zorbaliğe maruz kalan çocukların veya gençler nedensiz olarak bu davranışlarla karşılaşmaları söz konusu olabildiği gibi bazen esmer/sarışın, uzun/kısa veya şişman/zayıf olmaları ya da konuşma şekilleri/şiveleri farklı olduğu için kendilerine zorbaca davranılır. Bazen de çocuklar/gençler sessiz ve içe kapanık kişilikleri nedeniyle bu tür davranışlarla karşılaşılırlar.

Zorbalık neden zararlıdır?Bazı kişiler, çocukların/gençlerin zorbaca davranışlarının büyümenin bir parçası olduğunu düşünürler ancak bu tür davranışlarla karşı karşıya kalan çocuklar kendilerini yalnız, mutsuz ve korkunç içinde hissedebilirler. Kendilerini güvensiz hissederler hatta kendilerinde bir sorun olduğunu düşünürler. Kendilerine olan güvenlerini yitirirler.

Ne Yapmalı?

- Toplum karşısında kendinize yakıştırdığınız davranış biçimini, İnternet'in sanal ortamında da sürdürünüz, kimliğinizi saklayabileceğinizi umarak gerçek yaşamınızda benimsemediğiniz davranışları sergilemeyiniz.
- Başkalarına karşı saygılı olunuz, bunun kendinize olan saygının ve size başkalarının göstereceği saygının ön koşulu olduğunu unutmayınız.
- Düşüncelerinizi dile getirirken olumlu yaklaşmanın ve nazik bir ifade kullanmanın sağ duyunun gereği olduğunu hatırlayınız.
- Tartışmaların özelleşmesine ve kişiselleşmesine yol açmayınız.
- İnsanları duygusal yönden zedeleyici ve rahatsız edici iletilerin yayılmasına olanak vermeyiniz (örneğin amansız bir hastalığı olanların son isteği gibi sonuç alınması olasılığı çok kuşkulu iletilerin yayılmasına aracılık etmek ya da inançlar üzerinde yorumlar yapmak gibi)
- İstenmeden yapılan hataları hoşgörü ile karşılayıp, anlayışla yardımcı olmaya çalışınız.
- Kişilerin istemleri dışında iletiler olarak rahatsız olmalarını elinizden geldiğince önleyiniz, buna neden olmayınız.
- Size gelen bir iletiyi, başkasına aktarmak istediğinizde, bu iletiyi size gönderenin bunu isteyip istemediğinden emin olunuz.

Bilgisayar Ahlâkı Üzerine 10 Altın Kural

Tüm bilgisayar kullanıcılarının uymaları gerektiği konusunda üzerine uzlaşılan ve dünya çapında kabul gören “Bilgisayar ahlâkı üzerine 10 altın kural” şu şekilde sıralanmaktadır;

- 1.Bilgisayarı başka insanlara zarar vermek için kullanmayın.
- 2.Başka insanların dosyalarını karıştırmayın.
- 3.Bilgisayarı yalan bilgiyi yaymak için kullanmayın.
- 4.Başka insanların bilgisayar kaynaklarını izin almadan kullanmayın.
- 5.Yazdığınız programın sosyal hayata etkilerini dikkate alın.
- 6.Başka insanların bilgisayar çalışmalarına karışmayın.
- 7.Bilgisayarı hırsızlık yapmak için kullanmayın.
- 8.Bedelini ödemediğiniz yazılımı kopyalamayın ya da kullanmayın.
- 9.Başka insanların entelektüel bilgilerini kendinize mal etmeyin.
- 10.Bilgisayarı saygı duyulacak, hakkında bahsedilecek şeyler için kullanın.

ÖĞRETMENLERE ÖNERİLER

Çocukların Eğitimi

Bu bölüm ilköğretim düzeyindeki öğrencilere eğitim veren öğretmenler için;Öğrencilerin İnternet kullanımlarında sahip olmaları gereken bilgi ve becerileri,Bu seviyedeki öğrencilerin karşılaşılabilecekleri güvenlik sorunlarını veGüvenli İnternet kullanımı için öğretme ipuçlarını içermektedir.

İLK DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
İnternet’ in bilgi ve eğlence için kullanılan zengin bir kaynak olduğunu düşünür.	Öğrenciler kendi yaşlarına uygun olmayan içerikler, resimler veya şiddet içeren içerikler ile karşılaşabilirler.	Öğrencilere kendi yaşlarına uygun eğlenceli ve güvenli çevrimiçi içeriklerin sağlanması gerekmektedir.
İnternet ile ilgili en temel terimleri bilir ve anlar.	Öğrencilere uygun olmayan veya tehlikeli içerikteki web sitelerine renkli resimler, ikolar veya rastgele tıkladıkları linkler sonucu ulaşabilirler.	Web siteleri ve bir web sitesinden başka kaynaklara yönlendiren bağlantıları kullanma, çevrimiçi içeriklerin genel yapısı ve olası problemler üzerine öğrenciye gerekli açıklama ve bilgilendirici anlatımın yapılması gerekmektedir.

ORTA DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
Çevrimiçi veya çevrimdışı kaynaklardan içerikleri alır, araştırır ve temel İnternet terimlerini kullanır.	Öğrenciler kendilerine rahatsızlık verici ve yaşlarına uygun olmayan içeriklerle istemeden karşı karşıya gelebilirler.	Öğrencilerin kendileri için uygun olmayan ve tehlikeli içerikler ile baş etmelerine yardımcı olacak etkili kaynaklar ve temel ipuçları hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.
Başkalarıyla iletişim kurmak veya belli bir amaç için herhangi bir içeriği oluşturma, adapte etme, biçimlendirme veya düzenlemede bir yazılım kullanır.	İletişim teknolojilerine erişimleri sonucunda öğrenciler baş etmeleri zor olan ve kendilerine rahatsızlık veren ve taciz içerikli mesajlarla karşı karşıya gelebilirler.	E-posta veya sohbet gibi cinsel taciz veya rahatsızlık verme durumlarına neden olacak teknolojilerde rol model olmak veya rol-modelleme yaparak durum konusunda bilgilendirmek gerekmektedir.
İnternete eriştiği zaman karşılaştığı komut ve uygulamaları anlar.	Kişisel bilgilerini sanal ortamda paylaşmaları, bu bilgilerin başkaları tarafından yanlış kullanımına yol açabilir veya öğrencilerin başkalarından cinsel taciz içerikli mesajlar almasını beraberinde getirebilir.	Okul gizliliği ve güvenliği açısından İnternet aktiviteleri için sınıf protokollerinin, kurallarının oluşturulması gerekmektedir. Güvenli İnternet iletişimi için bir dizi olası senaryonun da konuşulması faydalıdır.

İLERİ DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
Bilgiye ulaşmak ve bilgiyi aramak için arama motorlarını etkili kullanır. Web sitelerinden bilgiyi yönlendirir, ulaşır ve alır. Benzer kaynaklardan içerikleri karşılaştırır ve kıyaslar.	Öğrencilerin İnternet'te arama yoluyla ulaştıkları içerikler veya bu içerikler yoluyla eriştikleri başka kaynaklar kendileri için uygunsuz, şiddet, tehlike, cinsel taciz veya ırkçılık içerebilir.	Öğrencilerin bilgi dağarcığının gelişmesi için güvenli araştırma, bilgiyi yönetme, bilgiye ulaşma ve bilgiyi geçerlilik, güvenlik ve doğruluk açısından kıyaslama becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.
Yazı, resim ve diğer İnternet nesnelere yayımlar ve iletişimde kullanır.	Bazı durumlarda, öğrencilerin oluşturdukları bilgiler veya iletişime geçtikleri içerikler gerçekdışı, karalayıcı veya okul kurallarını ya da iletişim standartlarını ihlal edici olabilir.	İletişim ve etkileşim için, web sitesi hazırlamada, e-posta, sohbet ve tartışma ortamlarında kişisel, okul veya iletişim standartlarının uygulanması gerekmektedir.
Güvenli ve sorumlu İnternet kullanımının temel prensiplerini uygular.	Öğrenciler sanal alışveriş ve reklam gibi İnternet içeriklerine maruz kalabilir.	İnternet ortamında ticaret ve reklamlar konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir.

GENÇLERİN EĞİTİMİ

Bu bölüm ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere eğitim veren öğretmenler için; Öğrencilerin İnternet kullanımlarında sahip olmaları gereken bilgi ve becerileri, Bu seviyedeki öğrencilerin karşılaşılabilecekleri güvenlik sorunlarını ve Güvenli İnternet kullanımı için öğretme ipuçlarını içermektedir.

İLK DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
İçerik aramak için en uygun araçlar, sorular ve anahtar kelime birleşimlerini geliştirir. Bulunan bilgiyi değerlendirir.	Araştırılan ve bulunan çevrimiçi içerik (cinsel içerik, şiddet, yasadışı bilgi ve resim gibi) öğrenciler için güvenli olmayabilir.	Öğrencilere arama motorları, yönlendirmeler veya herhangi bir web sitesi içinden başka kaynaklara yönlendiren bağlantıları kullanma konusunda güvenlik ipuçları verilmelidir.
Pek çok farklı kaynaktan bilgiyi sentezler. İçeriği oluşturur, bağlantıdır ve sunar. Başkaları ile farklı iletişim yollarıyla kolaylıkla iletişime geçebilir.	Akranları ile iletişim ve işbirliği yaptıkları esnada güvenli internet durumu göz önüne alınmadığı durumda, öğrenciler içerikleri güvenli biçimde oluşturma, bağlantılandırma ve sunma becerilerini kazanamayabilirler.	Öğrencilerin onaylanan herhangi bir işbirliği projesine katılmaları ve bu projelerde web sitesi oluşturma, e-posta, elektronik konferans gibi uygulamaları kullanmaları bir yönetici/moderatör eşliğinde yapılmalıdır.
Kanunların gerekliliğini anlar, prosedürleri ve uyulması gereken kuralları bilir. İnternetin yanlış kullanımı sonucunda ortaya çıkabilecek olası sorunlar hakkında bilgi sahibidir.	Öğrenciler istemeden veya bilinçli olarak, okul kurallarını ihlal edici veya kanunlara aykırı herhangi bir içeriğe ulaşabilir, veya böyle bir içeriği yayınlatabilirler.	Kanunlar dahilinde uygulanması gereken prosedürler veya okul kurallarının uygulamaları ve amaçları açıklanmalıdır.

ORTA DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
Uygun arama motorlarını tercih eder. Uygun ve ilgili içeriklere ulaşmak için yapmış olduğu arama sonuçlarını değerlendirir.	Okullarda öğrenciler kontrol altında onaylanan arama motorlarını kullanırlar. Kontrol altında olmadıkları durumlar için güvenlik teknikleri geliştirmeleri gerekmektedir.	Öğrencilerin güvenli araştırma, bilgiye ulaşma ve bunun üzerinden bilginin geçerliliği ve kaynağın kalitesi konusunda değerlendirmede bulunabilmesi ile ilgili becerilerinin geliştirilmesi gerekmektedir.

İletişim teknolojilerinin pek çok çeşidini eğitsel veya farklı amaçlar için kolaylıkla kullanabilir.	Başkaları ile iletişim kurmak için bilgisayar veya başka teknolojiler ile internet kullanımı sonucunda akranlar, yetişkinler tarafından taciz, rahatsızlık verici bir olayla karşılaşabilirler .	Taciz, rahatsızlık verilmesi gibi durumlarla başetme, prosedür, destek konularında bilgiler verilmelidir. Başkaları ile iletişimde bireysel sorumlulukların anlatılmalıdır.
Bilgisayar veya başka teknolojiler ile internete erişiminin etik, ekonomik, sosyal ve kanuni sonuçlarını bilir.	İletişim için bilgisayar veya başka teknolojiler ile internet kullanımı çok yaygındır. Öğrenciler bunun getirdiği sosyal, yasal, ekonomik ve etik sonuçlar konusunda bilgili olmalıdırlar.	İnternet kullanımının beraberinde getirdiği sosyal, yasal, ekonomik ve etik durumlar konusunda gerekli bilgiler verilmelidir.

İLERİ DÜZEY

Bilgi ve Beceriler	Güvenlik Sorunları	Öğretme İpuçları
Çevrimiçi öğrenme için bir dizi karmaşık araştırma prosedürlerini uygular. İçeriği güvenli kaynaklardan sağlar.	Bazı web siteleri gençleri hedef alarak, onların bir takım konulardaki görüş ve inançlarını değiştirmeyi amaçlamaktadırlar.	Öğrencilerin bir dizi web sitesi içinden kendilerine faydalı olacak bilgilere ulaşabilmeleri ve bilgiyi ulaştıkları kaynağın kalitesini kendi başlarına değerlendirebildikleri bir bilgi ve beceri kazanımları verilmelidir.
İçeriği kurgular ve analiz eder, karmaşık yapıdaki kaynaklardan doğru bilgiye ulaşır.	Öğrenciler kendileri için karmaşık kimlikler geliştirdikleri zaman, bu bazen onların güvenli olmayan davranışlar sergilemelerine neden olabilir.	Sohbet odaları, ICQ veya elektronik konferans gibi teknolojilerin nasıl öğrencileri güvenli olmayan durumlarla karşı karşıya getirebileceği anlatılmalıdır.
İnternetin sosyal, yasal, ekonomik ve etik durumlarının yararları, sınırlılıkları ve etkilerini bilir.	Elektronik ticaret hem avantaj hem de dezavantaj getirmektedir. Öğrencilerin çevrimiçi işlemleri güvenli biçimde yapabilecekleri bilgi ve beceriye sahip olmaları gerekmektedir.	İnternet ticareti ve internette alışveriş yapmada güvenlik amacıyla kullanılacak teknolojiler konusunda bilgi verilmelidir.